

Notatka z rozmowy sekretarza generalnego KC KPZR Michaiła Gorbaczowa z sekretarzem KC PZPR Józefem Czyrkiem na temat rozmów z opozycją w Polsce, 23 września 1988 r.

Gorbaczow (po powitaniu polskiego gościa). *Jaki jest sens i przyczyna propozycji przeprowadzenia „okrągłego stołu”? Czy to jest manewr, czy uwzględnienie realiów, z którymi nie można się nie liczyć? Czy nie ma w tym przestrochu, czy nie jest to robione pod presją chwili?*

Czyrek. *Nasza największa słabość – stan gospodarki, sytuacja w przemyśle wydobywczym plus słabość organizacji partyjnych, szczególnie w najniższych ogniwach, brak robotniczego samorządu.*

Gorbaczow. *Czy wasza odpowiedź jest adekwatna do znaczenia i realnego wpływu opozycji?*

Czyrek. *Tragedia partii polega na tym, że wyznacza nowe kierunki, a w społeczeństwie uważana jest za siłę konserwatywną. [...]*

Gorbaczow. *A jak zachowują się chłopci?*

Czyrek. *Chłopi są przeciwni strajkom, ale są niezadowoleni z polityki cen. Dochodowość gospodarstw obniżyła się o 18%. Co prawda to niezadowolenie nie przeradza się w działania polityczne.*

Chcę podkreślić, że ruch opozycyjny nie ma charakteru antysocjalistycznego, widać ostrożność, obawę przed strajkami, oczekiwanie na skuteczniejsze działania partii i rządu. Nasza strategia polega na tym, żeby wzmocnić i rozszerzyć bazę społeczną partii. A taktyka polega na tym, żeby podzielić opozycję, wraz z Wałęsą wciągnąć ją na realistyczną, konstruktywną drogę procesu narodowego pojednania i odrodzenia. Z tym zgadza się i Kościół, który chciałby wyjść naprzeciw inicjatywie Wałęsy, ale pierwsi wyszliśmy naprzeciw my.

Zmierzch dyktatury. Polska lat 1986–1989 w świetle dokumentów, t. 1, Lipiec 1986 – maj 1989, oprac. A. Dudek, Warszawa: IPN, 2009, s. 318–319.

Praca z tekstem

- 1.** Opisz, w jaki sposób przedstawiciel PZPR uzasadniał Michaiłowi Gorbaczowowi konieczność podjęcia rozmów z opozycją.
- 2.** Wskaż argumenty podawane przez sekretarza Czyrka przemawiające za koniecznością podjęcia rozmów z opozycją.
- 3.** Przedstaw, jaki według Czyrka miał być cel podjęcia rozmów z opozycją.
- 4.** Na podstawie wiedzy pozaźródłowej wyjaśnij, czy udało się go komunistom zrealizować. Wypowiedź uzasadnij.